Stockholms universitet

2026-11-14 Dnr SU-2532-26

Juridiska fakultetskansliet Justitiedepartementet

Remissvar avseende Åtgärder mot överskuldsättning (SOU 2026:43)

Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, som anmodats avge yttrande över rubricerade betänkande, får härmed anföra följande.

När det gäller förslagen till justeringar i regleringen av skuldsaneringsinstitutet är fakultetsnämndens uppfattning att den övergripande balansen mellan de olika inblandade intressena är avgörande för om ändringarna ska genomföras. Det finns ett samhällsintresse av att komma åt och åtgärda överskuldsättning, särskilt för s.k. evighetsgäldenärer, eftersom kostnaderna på olika nivåer är höga. Samtidigt finns ett samhällsintresse av att betalningsmoralen i samhället upprätthålls. Det finns ett borgenärsintresse av att få utestående fordringar som är legala och otvistiga betalda. Slutligen finns gäldenärsintressen av att kunna komma ur ohållbara skuldförhållanden, oberoende av hur dessa uppstått.

Utredningens förslag tar sikte på att förbättra möjligheterna för särskilt Kronofogden att uppnå och upprätthålla denna balans vid tillämpningen av skuldsaneringslagen, vilket fakultetsnämnden stöder. Fakultetsnämnden ger inte förslag på detaljjusteringar av de lämnade lagförslagen utan nöjer sig med att peka på att det i det fortsatta beredningsarbetet bör uppmärksammas att den angivna balansgången är svår men viktig, särskilt ur ett övergripande stabilitetsperspektiv i betydelsen rättssäker, ekonomisk stabilitet i samhället.

När det gäller förslaget till lag om avräkning vid betalning av förfallna konsumentfordringar är själva grundidén med en lagstadgad avräkningsordning bra. Det ger en tydligare bild av hur gäldenärens skuldbörda faktiskt ser ut över tid och förhindrar en okontrollerad skuldtillväxt. I vad mån det förkortar betalningstiden för den totala skulden är däremot tveksamt eftersom det bland annat lär bero på i vilken takt kapitalskulden nedamorteras. Dock skulle det kunna ifrågasättas om lagens tillämpningsområde är tillräckligt när det i 1 § anges att den omfattar förfallen konsumentfordran som ”avser en vara, tjänst eller annan nyttighet”. Utredningen anger att formuleringen är tagen från 2 § andra st. preskriptionslagen och ska ha samma vidsträckta tillämpningsområde som den treåriga konsumentpreskriptionen. Det synes rimligt och konsekvent i sammanhanget men det är väsentligt att detta framgår på ett otvetydigt sätt i

Juridiska fakultetsnämnden

Stockholms universitet
106 91 Stockholm

Besöksadress:
Universitetsvägen 10 A

det fortsatta beredningsarbetet så att även avräkningsordningen får samma vidsträckta tillämpningsområde, inkluderande fristående krediter, fastighets- och bostadslån. Risken är annars stor att olika fordringar med konsument som gäldenär visar sig falla utanför avräkningsordningen.

Utredningen föreslår inte införande av absolut preskription av konsumentfordringar. Fakultetsnämnden ställer sig frågande till detta ställningstagande. Som anges i betänkandet finns det argument som talar emot absolut preskription men de synes inte vara av sådan styrka att de väger över. Tvärtom framstår det som mera troligt att absolut preskription skulle vara av värde för ett ganska stort antal gamla konsumentfordringar, trots förslagen om justeringar i skuldsaneringslagen och införande av ny lagstadgad avräkningsordning. Som utredningen nämner finns det fortfarande ett antal gäldenärer som dras med stora skulder p.g.a. 1990-talets fastighetskris, i flera fall utan egen förskyllan.

Ska absolut preskription införas är det dock väsentligt att det görs klart att denna inte hindrar borgenären från att ta pant eller annan säkerhet som ställts för skulden i anspråk. En fastighetskredit löper i de flesta fall under längre tid än 20 år, även om den omsätts regelbundet med kortare intervall, och måste naturligtvis kunna göras gällande i fastigheten även efter att absolut preskription inträtt.

I övrigt instämmer Fakultetsnämnden i utredningens överväganden och förslag.

Remissvaret har på fakultetsnämndens uppdrag beslutats av dekanus, professor Pernilla Leviner. Yttrandet har beretts av docent Emil Elgebrant och professor emeritus Göran Millqvist. Föredragande har varit utredare Karolina Alveryd. Yttrandet har expedierats av Juridiska fakultetskansliet.

Pernilla Leviner

Karolina Alveryd